

BRATISLAVA, 12.10. 2021

Excelentne znamená aj eticky. K pilierom korektnej vedeckej práce pribudol národný dokument

Potreba vybudovať dôveru medzi vedou, spoločnosťou a tvorcami politik je stále viac a viac dôležitejšia. Je nutné, aby sa kultúra vedeckej integrity stávala súčasťou praxe. V lepšom prípade, aby sa upevňovala v organizáciách, ktoré majú čo do činenia s výskumnými aktivitami. Organizácie vykonávajúce a financujúce výskum a vzdelávanie na Slovensku sa dobrovoľne prihlásili k záväzkom dodržiavať najvyššie etické štandardy v oblasti akademickej a výskumnej práce.

Výskumné ústavy, vysoké školy, grantové agentúry, ale aj súkromné výskumné inštitúcie majú všetky svoje výskumné aktivity vykonávať v súlade so správnou vedeckou praxou. Rovnako všetky porušenia tejto vedeckej integrity majú riešiť otvoreným a transparentným spôsobom. Pretože kvalita výskumu je jednoznačne spojená s najvyššou úrovňou vedeckej integrity. A pretože len etický výskum môže byť excelentný.

Kvalitatívna odlišnosť interných smerníc a kódexov, etické komisie tvorené len pre riešenie konkrétneho *vedeckého podvodu* či absencia týchto komisií. Takýto odraz súčasnej situácie s vedeckou integritou u nás nie je uspokojivý a neprospieva ani zapájaniu sa slovenských výskumníkov do Európskeho výskumného priestoru (ERA) či rámcových programov EÚ. Európa prikladá etickým otázkam vo výskume mimoriadnu dôležitosť a aktuálne to deklaruje aj Slovensko.

Predstavitelia širokej akademickej obce a vedecko-výskumnej obce na Slovensku si uvedomujú dôležitosť dodržiavania najvyšších etických štandardov pri svojej práci. Z pozície zástupcov inštitúcií, ktoré reprezentujú, sa preto rozhodli dobrovoľne pristúpiť k plneniu záväzkov definovaných v pripravenom národnom dokumente **Deklarácia o posilnení kultúry vedeckej integrity na Slovensku**. Aktuálne to verejne potvrdilo **slávnostným podpisom** v reprezentatívnych priestoroch galérie na Západnej terase Bratislavského hradu **tridsať signatárov**. **Záštitu nad podujatím prevzala Zuzana Čaputová, prezidentka SR.**

Tvorbu národného dokumentu zaväzujúceho podporiť vedeckú integritu na Slovensku zastrešovalo v spolupráci s odbornou komunitou **Centrum vedecko-technických informácií SR (CVTI SR)**, ako **priamo riadená organizácia Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVaŠ SR)**.

„Ak chceme hovoriť o podpore výskumu na Slovensku, musíme diskutovať aj o vedeckej etike. Kvalita výskumu závisí od úrovne vedeckej integrity, a preto považujem deklaráciu signatárov podpísanú členmi akademickej aj vedeckej obce na Slovensku za správny krok a som rád, že aj smerom k našim zahraničným partnerom vysielame vďaka tomu pozitívny signál. Obraz slovenskej vedy v zahraničí bude aj vďaka tomu lepší,“ zdôraznil **Ludovít Paulis**, štátny tajomník MŠVVaŠ SR pre vedu, výskum a inovácie, počas príhovoru k slávnostnému podpisu.

Fakt, že s pojmom vedeckej integrity je potrebné sa stotožniť podčiarkol vo svojich slovách príhovoru aj **Ján Kyselovič**, generálny riaditeľ CVTI SR: *„Môžem verejne deklarovat', že na Slovensku vykonávame kvalitný výskum. Aby sme si ale udržali dôveru odbornej aj laickej verejnosti v to, čo robíme a publikujeme v mene našej inštitúcie, ako aj v našom vlastnom mene, je dôležité, aby etika a integrita výskumu boli základnými aspektmi vo všetkých fázach výskumu a tieto princípy sme naďalej odovzdávali aj nastupujúcej generácii vedeckých pracovníkov. Pevne verím, že dnešné slávnostné zhromaždenie napomôže k zavedeniu reálnych opatrení vedúcich k etickým zásadám vo vede na našich pracoviskách a nezostaneme iba v rovine symbolického podpisu deklarácie. Takto spoločne naštartujeme novú etapu v etike vedeckej praxe na Slovensku.“*

Ako uviedla pri príležitosti slávnostného podpisu v príhovore **Soňa Ftáčniková**, koordinátorka pracovnej skupiny, ktorá sa podieľala na tvorbe dokumentu, ambíciou dokumentu je zlepšiť situáciu v dodržiavaní najvyšších etických štandardov v oblasti výskumnej a akademickej integrity na Slovensku. Doplnila, že iniciatíva prišla doslova, ako sa zvykne hovoriť zdola. Deklarácia bola pripravená za účasti všetkých, ktorí majú záujem zlepšiť situáciu v tejto oblasti na Slovensku. *„Ako však všetci vieme, každá stratégia či politika alebo plán je len taká dobrá, ako je ich realizácia. Bude tak nasledovať dlhá a neľahká cesta premeniť slová zo záväzkov na konkrétne činy. Je to plne v rukách signatárov a všetkých zainteresovaných. Vytvoriť zmysluplný a funkčný akčný plán a následne ho krok po kroku zavádzať do každodenného akademickeho a výskumného života. Napokon však ale, aj tá najdlhšia cesta začína prvým krokom a ten sa deje práve dnes,“* uzavrela v príhovore.

Signatári sa svojím podpisom dobrovoľne zaviazali plniť štyri konkrétne záväzky definované v deklarácii. Zároveň tak podporili v nej spracovaný *Národný etický kódex vedeckej integrity a Odporúčania na riešenia porušenia a obvinenia z porušenia pravidiel vedeckej integrity*. Národný dokument pre podporu vedeckej integrity je „sprievodcom“ na ceste, ako u nás zaviesť príslušné opatrenia do praxe a následne aj monitorovať, ako sa to podarilo. Odhaliť prípadné problémy a zlepšovať sa. Aj preto bude deklarácia živý dokument s ďalším vývojom a zmenami, ktoré si situácia vyžiada.

Kontakt pre médiá – Centrum vedecko-technických informácií SR:

Eva Vašková, tel.: 02/ 69 253 113, eva.vaskova@cvtisr.sk

Kontakt pre médiá – Komunikačný odbor Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR:

tel: 02/59 374 253, tlacove@minedu.sk

Centrum vedecko-technických informácií SR (CVTI SR) je ako priamo riadená organizácia Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR národným informačným centrom pre vedu, techniku, inovácie a vzdelávanie. Jeho súčasťou je špecializovaná vedecká knižnica Slovenskej republiky. Koordinuje činnosť a zabezpečuje prevádzku interdisciplinárnych výskumno-vývojových centier a národných infraštruktúr pre výskum, vývoj, inovácie a vzdelávanie. www.cvtisr.s